

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода дар мавзуи «Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ)

Мавзӯи интихобкардаи диссертант Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода «Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас» масъалаи муҳим ва саривақтӣ дар шароити низоми таҳсилоти муосир мебошад. Омили муҳиме, ки мубрамии муаммои баррасишавандаро таъйин мекунад, зарурати таҳлили илмӣ тамоюлҳои таҳсилоти муосир аст, ки бо истифодаи воситаҳои этнопедагогика дар тарбияи ахлоқии хонандагон алоқаманданд. Таҳлили муфассали дарки равандҳои имрӯза дар ин самт зарурати дидгоҳи ретроспективиро ба миён меорад. Гузариши низоми таҳсилоти ҷумҳурӣ ба марҳалаи нави тақмили раванди таҳсилот ҷустуҷӯи амсилаҳои нави фаъолияти педагогиро тақозо мекунад, ки сатҳи сифатан нави тарбия ва таълими насли наврасро дар шароити технологияҳои иттилоотӣ таъмин карда метавонанд.

Дар автореферат дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо воситаи методологияи муқаррароти назария, тақия ба истифодаи маҷмуи усулҳои таҳқиқот, ки ба мақсад ва вазифаҳои он мутобиқанд, анҷом ёфтаанд. Дурустии натиҷаҳои таҳқиқот ва мувофиқати онҳо бо принсипҳои тарбияи хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогика таъмин карда шуда, сохтори мантиқии омӯзиш, истифодаи маҷмуи усулҳои таҳқиқоти педагогии ба ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқ мувофиқ, тафтиши натиҷаҳои таҳқиқот дар марҳилаҳои гуногуни омӯзишу пажӯҳиши мавзӯ, таҷрибаи педагогӣ, коркарди натиҷаҳои таҳқиқоти бадастоварда, ки имкони хулосаи умумӣ бароварданро медиҳанд, таъйид гардидааст.

Кори таҳқиқии Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода мустақилона, дар заминаи омӯзиш ва таҳлили амиқи асарҳои фалсафӣ, равоншиносӣ, педагогӣ ва инчунин таҳқиқи ҳамаҷониба ва ҷамъбасти таҷрибаи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ таҳия гардидааст.

Муаллиф дуруст таъкид менамояд, ки фаъолнокии шахсият омодагии ӯро ба кирдорҳои муайяни иҷтимоӣ нишон дода, ба ташаккули сифатҳои неки инсонӣ, масъулияти баланди ахлоқӣ дар иҷрои кор,

баланд гардидани ҳисси ватандӯстӣ мусоидат менамояд. Ин раванд, бахусус дар овони наврасӣ, ки пойдевори шахсияти инсонро мегузорад, аҳаммияти махсус пайдо мекунад.

Муаллиф дар заминаи таҳлили амиқи адабиёти илмӣ мафҳумҳои калидиро муайян намудааст. Аз ҷумла, мафҳумҳои «омодагии этнопедагогии омӯзгор», «таҳаммулпазирии этникӣ» ва «асосҳои педагогӣ» бо таъки ба манбаҳои муътамади илмӣ ва назари мутахассисони соҳа таҳлил гардидаанд. Таърифи пешниҳодшудаи муаллиф равшан, мукаммал ва аз нигоҳи педагогӣ асоснок мебошад. Ин ҳолат нишон медиҳад, ки муаллиф ба масъалаи таҳлили назариявӣ бодикқат ва амиқ муносибат кардааст.

Яке аз дастовардҳои муҳим дар кори таҳқиқотӣ таҳияи амсилаи педагогии ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас бо истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик мебошад. Муаллиф бо роҳи таҳлил ва таҷрибаомӯзӣ як амсилаеро пешниҳод намудааст, ки тамоми марҳилаҳо ва ҷузъҳои муҳими омодагиро фаро мегирад. Ин амсила метавонад дар амалияи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ истифода шавад. Он ба назарияи ташаккули малакаҳои этнопедагогии омӯзгор мутобиқ буда, самти рушди дониш ва малакаҳоро муайян мекунад.

Методологияи таҳқиқотӣ ба таври равшан ва илман асоснок дар автореферат инъикос ёфтааст. Муаллиф аз усулҳои таҳлили назариявӣ, муқоисавӣ, таҷрибавӣ ва таҳлили омӯрӣ истифода бурдааст. Хусусияти таҷрибавии таҳқиқот нишон медиҳад, ки муаллиф дар муҳити воқеии таълимӣ фаъолияти таҳқиқотиро анҷом додааст. Ин тадбирҳо ба эътимоднокии натиҷаҳои илмӣ мусоидат мекунанд.

Аҳаммияти омӯзиши вежагиҳои этникии насли наврас дар раванди муосири ҷаҳонишавӣ, эътироф намудани беназирии фарҳангҳо аз масоили муҳими ҷомеа маҳсуб меёбад. Дар ин росто, тарбияи таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарҳанги миллати дигар, масъулиятшиносӣ барои кирдорҳои худ, эҳтиром нисбат ба намояндагони миллати дигар муҳим арзёбӣ мегардад. Мавҷуд будани эътиқодҳои гуногун, инчунин тамоюли насли наврас ба фарҳангҳои бегона аҳаммияти муаммои таҳқиқотро афзун мекунад. Таҳлили натиҷаҳо имкон медиҳад, ки самаранокии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас ба таври илмӣ асоснок карда шуда, тавсияҳои амалӣ барои муаллимон ва падару модарон пешниҳод гарданд.

Чи хеле ки аз автореферати диссертатсия бармеояд, бешубҳа, тарбияи насли наврас дар руҳияи ҳудогоҳию худшиносии миллӣ ва ватандӯстию инсонпарварӣ вазифаи муҳими омӯзгорон, падару модар ва ҷомеа мебошад. Дар шароити ҷаҳонишавӣ ва рақобати шадиди иттилоотӣ ташаккул додани хислатҳои ахлоқии насли наврас муҳим маҳсуб меёбад. Зеро ҳифзи бегазанди арзишҳои миллию таърихӣ ва фарҳангӣ, ташаккули ҷаҳонбинии демократию дунявӣ, таъмини пойдорӣ сулҳ, ваҳдат ва суботу оромии ҷомеа малакаву маҳорати баланди касбиро аз омӯзгорон ва волидайн тақозо менамояд.

Маълумот тавассути ҷадвалҳо, диаграммаҳо ва таҳлилҳои оморӣ нишон дода шуда, афзоиши қобилияти дарки маъноӣ ахлоқӣ, рушди тафаккури интиқодӣ ва сатҳи таҳаммулпазирию ватандӯстии хонандагон дар гуруҳҳои таҷрибавӣ исбот гардидааст.

Хулосаҳо ва тавсияҳои аз ҷониби муаллиф ироагардида барои пешравии илми педагогика аҳамияти воқеӣ дошта метавонанд.

Аutoreферати диссертатсияи Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, комилан ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мебошад.

Муқаррир:

Доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи забоншиносии
умумӣ ва типологияи муқоисавӣ
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Лола Толибовна Рузиева

Имзои Л.Т.Рузиева-ро тасдиқ менамояд
Сардори РК ва КМ-и
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

20.02.2026.

Шодихонзода Э.

Суроға: 734025, ш.Душанбе, ҳисбони Рӯдакӣ, 17.
Телефон: +992945881088.
E-mail: akila.ru@mail.ru